

Høgskulen på Vestlandet

Flerkulturell praksis

GK305 PR - prosjektoppgåve

Predefinert informasjon

Startdato:	08-05-2017 13:00	Termin:	2017 VÅR
Sluttdato:	19-05-2017 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinnsskala (A-F)
Eksamensform:	PR-Prosjektrapport individuell		
SIS-kode:	GK305 1 PR		

Deltakar

Kandidatnr.: 406

**Høgskulen
på Vestlandet**

STUDENTARBEID

Barneoppdragelse i sørafrikansk settlement

406 Sine Mydland

Sosialt arbeid

GK 305

Cape Town, Sør-Afrika

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, *jfr. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.*

**Avtale om elektronisk publisering i Høgskulen på Vestlandet sitt institusjonelle arkiv
(Brage)**

Jeg gir med dette Høgskulen på Vestlandet tillatelse til å publisere oppgaven
"Barneoppdragelse i sørafrikansk settlement" i Brage hvis karakteren A eller B er oppnådd.

Jeg garanterer at jeg er opphavsperson til oppgaven, sammen med eventuelle
medforfattere. Opphavsrettslig beskyttet materiale er brukt med skriftlig tillatelse.

Jeg garanterer at oppgaven ikke inneholder materiale som kan stride mot gjeldende norsk
rett.

Ved gruppeinnlevering må alle i gruppa samtykke i avtalen.

Fyll inn kandidatnummer og navn og sett kryss:

Kandidatnummer: 406 og navn: Sine Mydland

JA X

NEI

Sammendrag

I forskningsprosjektet "Barneoppdragelse i sørafrikansk settlement" har jeg undersøkt hvilket syn tre kvinner fra et settlement i Cape Town, Sør-Afrika, har på barn og barneoppdragelse. Problemstillingen til oppgaven er:

Hva er kvinnenes syn på barn og barneoppdragelse i et settlement i Cape Town?

Oppgaven er skrevet etter mitt praksisopphold i Cape Town, Sør-Afrika. Jeg benyttet kvalitativ forskningsmetode, der jeg intervjuet tre informanter om barn og barneoppdragelse. Hovedfunnene viser at det er et stort fokus på en fellesskapstenkning blant informantene. Oppholdet i Cape Town har gitt meg mange nyttige perspektiver, der jeg har sett teoretiske sammenhenger eksemplifisert i virkeligheten.

Summary

In the research project «Barneoppdragelse i et sørafrikansk settlement» have I examined the perspectives of three women from a settlement in Cape Town, South Africa, on children and child rearing. The research question is:

What are the women ' s views on children and child rearing in a settlement in Cape Town?

The paper is written after my practice period in Cape Town, South Africa. I have used a qualitative research method to interview three informants about children and child rearing. The results indicate that the informants emphasize focus on the community. My stay in Cape Town has given me useful perspectives, and I have seen theoretical relationships exemplified in the real world.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	5
2.0 Metode	6
2.1 Kvalitativ metode	6
2.2 Utvalgsstrategi	7
2.3 Presentasjon av informanter	7
2.4 Praktisk gjennomføring	8
2.5 Forskningsetikk	9
2.6 Metodekritikk	9
3.0 Teoretisk rammeverk	10
3.1 Tradisjonelle samfunn	10
3.2 Ubuntu: en afrikansk fellesskapstenking	11
3.3 Individualistiske og kollektivistiske perspektiver	12
3.4 Empowerment	12
3.6 Sosialisering	13
3.7 Læringsteoretisk modell i sosialt arbeid	14
4.0 Empiri	14
4.1 Familie	14
4.2 Relasjon	15
4.3 Barneoppdragelse	16
4.4 Voksenlivet	17
6.0 Drøfting	18
6.1 Familie	18
6.2 Relasjon	19
6.3 Barneoppdragelse	19
6.4 Voksenlivet	20
7.0 Avslutning	22
7.0 Litteraturliste	23

1.0 Innledning

I denne oppgaven ønsker jeg å finne ut hvordan synet på barn og barneoppdragelse er i et settlement i Cape Town, Sør- Afrika. Med syn mener jeg hva innbyggernes uttrykte forståelse av barn og barneoppdragelse er. Jeg har her gjort et utvalg på tre kvinner. Er barn verdifulle? Hvilke verdier er viktige i barneoppdragelsen? For å finne svar vil jeg undersøke hva tre kvinner tenker om barn og barneoppdragelse. Kunnskap om barns utvikling er viktig for å undersøke barneoppdragelse. Jeg valgte å legge min praksisperiode til Cape Town for å undersøke hvordan teorier omkring disse tema kan gi innsikt i en annen kultur. Synet på barn og barneoppdragelse er gjerne preget av personlige holdninger. En utfordring er derfor for meg som vestlig å møte disse kvinnene med respekt selv om de viser holdninger jeg, ut fra min sosialfaglige utdanning, vil ta avstand fra. Dette vil gi meg nyttig erfaring i møte med annerledes tenkende både innen egen og i andre kulturer.

2.0 Metode

I dette kapitlet vil jeg beskrive ulike metoder jeg har brukt, og hvilke valg jeg har gjort for å få svar på hva som kjennetegner kvinners syn på barn og barneoppdragelse i et settlement i Cape Town, Sør-Afrika.

2.1 Kvalitativ metode

For å samle inn empiri til denne oppgaven har jeg benyttet meg av kvalitativ forskningsmetode. Jacobsen (2003) har definert kvalitativ data som empiri i form av ord som formidler en mening. Jeg ønsket å forstå *hvordan* kvinnene så på barn og barneoppdragelse, og jeg trengte da helhetlige fortellinger fra virkeligheten, og informantenes meninger knyttet til det de fortalte. Ved å bruke kvalitativ tilnærming fikk jeg muligheten til å finne ut mye om et spesifikt tema.

Jeg har benyttet meg av et intensivt design, som vi si at jeg har gått i dybden istedenfor bredden (Jacobsen 2003). Intervju egner seg godt når relativt få enheter skal undersøkes, og en er interessert i hva mennesker har å si om et spesielt fenomen (Jacobsen 2003). Jeg fant det derfor passende å bruke denne forskningsmetoden i prosjektet mitt.

Informanten skal få utrykke seg så fritt som mulig, uten at undersøkeren legger for mye føringer for det som blir formidlet. En skal prøve å unngå å gå inn med en klar oppfatning av det som skal undersøkes (Jacobsen 2003). Det er viktig å være oppmerksom på egen påvirkning, og egne holdninger til problemstillingen. Hvordan en stiller spørsmålene til informanten, og hvordan en opptre gjennom kroppsspråk, kan her påvirke intervjuet i stor grad. Hensikten er å få informanten til å snakke, og ikke påvirke hva han skal si (Johannessen, et al., 2010).

I tillegg til intervju, har jeg benyttet meg av flere feltsamtaler og observasjoner. Når en bruker flere metoder i et studie kalles dette metodetriangulering (Johannessen, et al., 2010). Dette bidrar til å øke troverdigheten i studiet.

Det var ikke aktuelt for meg å bruke kvantitativ metode i mitt studie. Kvantitativ metode handler om å gå i bredden med mange informanter (Johannessen, et al., 2010). I kvalitativ

metode kan en ikke generalisere funnene til mange, slik en kan i kvantitativ metode, men den sistnevnte metoden egnet seg ikke for mitt prosjekt, nettopp fordi jeg ville gå i dybden, med få informanter. Empirien jeg har samlet inn kan derfor ikke generaliseres til alle kvinner i Settlement, men gjelder kun utvalget på tre kvinner.

2.2 Utvalgsstrategi

Jeg har benyttet meg av ulike strategier for å rekruttere informanter til prosjektet mitt. Den ene metoden jeg har brukt er snøballmetoden. Snøballmetoden er når en benytter seg av egne, og av kontakters kontakter (Johannessen, et al., 2010) . To av Informantene mine er mødre som jeg har hatt et foreldreprogram for, som da er informanter rekruttert av kontakters kontakter, gjennom min sjef. Den siste informanten har jeg selv blitt kjent med, da gjennom direkte kontakt.

Utvalget av informanter har vært preget av en viss tilfeldighet, i forhold til hvilke mennesker jeg har blitt kjent med gjennom oppholdet mitt i Cape Town. Hovedårsaken til min utvelgelse av informanter var på grunn av deres språkkunnskaper, og dermed muligheten til å kunne ha samtalen på engelsk. Samtidig var alle i en edru og bevisst tilstand, noe som gjorde dem mer pålitelig og troverdig. Dette var viktige faktorer jeg undersøkte før jeg rekrutterte informantene mine. Her har jeg tatt for meg en kriteriebasert utvelgelse (Johannessen, et al., 2010).

For å anonymisere informantene ønsker jeg å gi dem fiktive navn. Informant A kaller jeg Azanda, informant B kaller jeg Wonkie , og informant C kaller jeg Zulo.

2.3 Presentasjon av informanter

Azanda (45år) var en deltaker på et foreldreprogram som jeg hadde, da jeg jobbet i et settlement i Cape Town. Hun deltok ved egen vilje. Azanda bor i et settlement i Cape Town, hvor hun har tre barn som hun oppdrar alene. Hun har ikke jobb, men håper å få seg jobb etter å ha deltatt på foreldreprogrammet.

Wonkie (30år) var også en av deltakerne i det samme foreldreprogrammet og deltok ved egen vilje. Wonkie bor i det samme settlementet, hvor hun har seks barn. Også hun oppdrar barna alene. Hun har prøvd å få seg jobb tidligere, men håper nå at sertifikatet fra foreldreprogrammet kan øke sjansen for å få en jobb.

Zulo (16år) bor i settlementet, sammen med faren sin. Hun har ingen barn, men flere småsøsken. I tillegg eier hun en geit og en kylling. Zulo har aldri gått på skole, og har aldri hatt en jobb. På grunn av en uheldig barndom, der far var svært voldelig, ble hun tvunget til å delta på foreldreprogrammet.

Alle informantene mine tilhører den samme stammen, som heter xhosa. Dette er den mest dominerende kulturgruppen i settlementet.

2.4 Praktisk gjennomføring

Jeg brukte en semistrukturert intervjuguide i gjennomføringen av intervjuene. Et semistrukturert intervju defineres som *"En overordnet intervjuguide som utgangspunkt for intervjuet, mens spørsmål, temaer og rekkefølge kan varieres. Forskeren kan bevege seg frem og tilbake i intervjuguiden"* (Johannessen, et al., 2010, s. 137).

I intervjuguiden hadde jeg noen spørsmål som dekket aktuelle hovedtemaer, som feks: relasjonsrelaterte spørsmål, barn og barneoppdragelse, barndom og voksenliv. Samtidig ønsket jeg at informantene skulle ha muligheten til å snakke fritt om det som følte naturlig for dem, og utdype det som de ønsket å fortelle mer om. På denne måten hadde jeg en god strukturert plan, samtidig som jeg ga rom for informanten til å snakke. Siden det var kvinnes meninger jeg ønsket å få tak i, var det viktig for meg å ha fokus på det som ble sagt, og bygge videre på det.

For å skape en trygg samtale for informantene, tok jeg i bruk Shulman sine utdypningsferdigheter (Shulman 2003). Jeg startet med å stille noen generelle spørsmål, og gikk deretter mer innpå det spesifikke. Jo mer personlige spørsmålene ble, jo mer følsomme ble informantene. Det var derfor viktig for meg å vise empati, fange opp følelser, utforske

taushet, og å vise forståelse for deres følelser. Å kunne stille seg avventende kan tyde på at det å la være å handle, å vise tilbakeholdenhet, er en aktiv ferdighet (Shulman 2003).

2.5 Forskningsetikk

For å ivareta forskningsetiske prinsipper, som informantens rett til selvbestemmelse og plikten til å respektere informantens privatliv, ble det viktig for å meg å tydeliggjøre anonymiteten for informantene. Jeg startet hvert intervju med å informere informantene om taushetsplikt, her forklarte jeg hva datainnsamlingen skulle brukes til, og at navnene deres ble anonymisert i prosjektet. De fikk også muligheten til å stille spørsmål dersom noe var uklart, eller ta pauser dersom de følte behov for det.

Med informantenes tillatelse ble intervjuene tatt opp på lydopptak. Dette gjorde at jeg kunne rette all fokus på fortellingen og kroppsspråket til informanten. Etter hvert intervju skrev jeg ned et sammendrag fra samtalen, og hørte deretter gjennom lydopptakene.

2.6 Metodekritikk

Jeg har styrket datas troverdighet ved å øke sannsynligheten for at forskningen viser til troverdige resultater, men det kan ha oppstått flere misforståelser eller uklarheter som kan ha gitt feilkilder til studiet. Informantene kan ha misforstått spørsmålene mine, eller jeg kan ha misforstått svarene deres. Siden vi begge snakket et fremmedspråk, kan det ha oppstått feilkommunikasjon på grunn av språket.

Det er også viktig å se kulturforskjellen som en mulig feilkilde. Jeg er fra Norge og kommer fra en annen kultur enn informantene mine. Uansett hvor hardt jeg ønsker å legge fra meg min etnosentriske tankegang, der jeg dømmer og oppfatter en annen kultur ut fra min norske tankegang (Dahl, 2013), vil jeg automatisk se ting ut fra mitt norske ståsted. Ulik verdigrunnlag og ulik kulturell bakgrunn er derfor sentrale punkter som må belyses her.

Pålitelighet er også en mulig feilkilde. Siden to av informantene mine var elevene mine, er det ikke umulig at de ønsket å tilfredsstille meg, ved å svare det som de trodde jeg ønsket at de

skulle svare. Jeg har her tatt i betraktning om relasjonen min til informantene har vært med på å prege deres svar.

Alle informantene mine er fra samme stamme, noe som kan påvirke datainnsamlingen. Ved å leve i samme kulturgruppe er det en stor mulighet for at de deler virkelighetsoppfatning, og synspunkter. Det blir derfor viktig å ikke generalisere deres uttrykte forståelse.

3.0 Teoretisk rammeverk

Prosjektoppgaven bygger på teori som er representert i denne delen. Teorien er relevant i forhold til tema og datainnsamling, som videre er brukt for å kunne svare på problemstillingen til prosjektet. For å kunne gjøre forskningen helskaplig er denne teorien senere knyttet inn i drøftingsdelen.

3.1 Tradisjonelle samfunn

Tradisjonelle samfunn kjennetegnes av de verdiene en finner viktige blant mennesker i samfunnet. Religion blir sett på som en viktig del av livet til mennesket, samtidig som fysisk og økonomisk sikkerhet er viktige faktorer for oppnåelse av selvrealisering. For barn er læren om lydighet viktigere enn læren om selvstendighet (Inglehart & Baker, 2012, s. 24)

Moderne samfunn står på flere måter i kontrast til tradisjonelle samfunn. I moderne samfunn står individualismen sterkt, mens i tradisjonelle samfunn er kollektivismen gjeldene. Selvrealisering og selvstendighet er viktige nøkkelbegreper i moderne samfunn, noe som gjør at begrepet "jeg-samfunn" er passende her (Dahl, 2013).

Kollektivismen kan knyttes til begrepet "vi-samfunn". I slike samfunn er hensynet til storfamilien, og det sosiale nettverket sentralt (Dahl, 2013). Den sosiale konformiteten er mer gjeldene enn den individualistiske, og dermed blir respekt for autoriteter viktig (Inglehart & Baker, 2012, s. 25). I en kollektivistisk kultur blir barn allerede fra fødselen sett på som en del av storfamilien, og blir heretter lært opp til å vise respekt overfor de eldre. Ansvaret den

enkelte har for å ivareta familiens ære er svært gjeldene. På denne måte blir det viktig å ha gode familierelasjoner (Dahl, 2013).

3.2 Ubuntu: en afrikansk fellesskapstenking

I en tradisjonell afrikansk forståelse av verden har alt som eksisterer en kraft, og alt som eksisterer vil være relatert til hverandre. Virkeligheten er ikke en verden av ting, interaksjon der mennesker lever i kraft av relasjonene som binder dem sammen. Kraften er presentert i følelser, ideer, og i våre muskler (Shutte, 2001).

Ubuntu kommer fra Zuluspråket i Sør-Afrika, og betyr "humanity" (Shutte, 2001). I følge Shutte skal Ubuntu gi en forståelse for hvordan det er å være menneskelig og hva som er viktig for at mennesker kan vokse og deretter bli tilfredsstilt. For å forklare begrepet kan en bruke verdier som respekt, høflighet, lojalitet, gjestfrihet og samarbeidsvilje, der alle har en kobling til det gode fellesskap. Videre innebærer det en visjon om hvilke verdier som gjør det mulig for noen å være et fullverdig menneske, med et meningsfylt fellesskap med andre (Shutte, 2001).

Livet får en økende livskraft dersom en følger en moral basert på Ubuntu. Dersom en ikke følger moralen kan det føre til at en ikke får den nødvendige livskraften i relasjonen etter uttrykket "en person eksisterer kun i relasjon til andre mennesker". I følge Ubuntu er jorden en felles eiendom som ingen kan eie for seg selv (Shutte, 2001). Vi ser her viktigheten av å ta vare på relasjoner som gir en kraft til å vokse som menneske. Samtidig vil din væremåte slik andre mennesker oppfatter den, bli viktig for å oppnå det meningsfulle i livet, slik at andre møter deg med en livskraft som fører deg videre i livet.

Ubuntu har utviklet seg gjennom generasjoner, der foreldre har formidlet verdiene til barna sine. De lærer barna sine at en person ikke kan ses som et enkeltmenneske, men gjennom samvær med andre mennesker. Det handler om å være et bedre menneske gjennom andre (Shutte, 2001). På denne måte blir kollektivismen sterkere enn individualismen, siden Ubuntu ikke vektlegger egoisme.

3.3 Individualistiske og kollektivistiske perspektiver

Det finnes ulike meninger om hva som er barns funksjon i et samfunn. Hva forventes av barn? Hvilke behov har de? Hvilke verdier er viktige å formidle, og hvordan kan en best formidle dem?

Likhet, frihet og selvrealisering er sentrale verdier i et individualistisk perspektiv. Videre er oppfatningen om at individet har en verdi i seg selv stor. Mens et individualistisk perspektiv har fokus på individet, og dets verdighet, verdsetter et kollektivistisk syn gjensidig avhengighet blant slektninger, og plikter fordelt etter rang og rolle. Her spiller lydighet og oppofring en svært viktig rolle, ettersom individet er en del av et fellesskap (Skytte, 2001).

Et kollektivistisk syn har et hierarkisk forhold mellom kjønnene, der en kan se en tydelig dominans. Partnervalget er i stor grad påvirket av økonomiske forhold, samtidig som rang også spiller en rolle. Sanksjonene er konkrete og kollektivistiske, og i noen tilfeller preget av tvang og fysisk avstraffelse, ettersom autoritetene er svært konkrete. I et individualistisk perspektiv er forholdet mellom kjønnene preget av en tydelig likhetsideologi, og en romantisk kjærlighet. Sanksjonene er her mer preget av de psykologiske faktorene, som utestenging og likegyldighet, ettersom autoritetene er mer abstrakte (Skytte, 2001).

3.4 Empowerment

"Det sentrale ved empowerment er å se sammenhengen mellom livssituasjonen som den enkelte er i, og problemene som vedkommende har på den ene siden og samfunnsmessige eller strukturelle forhold på den andre" (Askheim, 2003, s.104).

Begrepet empowerment blir på norsk betegnet som myndiggjøring, og kan være rettet mot både individer og grupper. For å kunne forstå empowerment kan det være aktuelt å se det mot sin motsats, undertrykkelse. Empowerment handler om at klienten selv skal få kjenne på hvordan det er å ha makt, makt over sitt eget liv, og makt over valgene som blir tatt. Som Askheim (2003) sier er et klart mål å hjelpe klienter til å komme seg ut av avmektige posisjoner, og styrke deres posisjoner i samfunnet.

I følge Eide og Eide (2008) handler empowerment om å la brukeren få så mye innflytelse som mulig. Det er viktig at brukeren får uttale seg om situasjonen som omhandler han/henne. Videre skal bruker delta i beslutninger som blir tatt, og ha mest mulig kontroll i samarbeidsprosessen.

Hvis man ser på empowerment som både et mål og et virkemiddel, kan man kalle det for en ideologi, i tillegg til at det er en metodisk tilnærming. Et klart mål er å få de avmektige gruppene til å komme ut av sin avmektige posisjon og på den måten styrke sin egen posisjon i samfunnet. Samtidig er det et virkemiddel siden en ønsker å endre maktforhold og de sosiale forhold, - et virkemiddel i en politikk som har frigjøring som mål (Askheim, 2003).

For å fremme empowerment hos mennesker må en alltid ha en god kommunikasjon mellom bruker og yrkesutøver, på denne måte blir det lettere å samhandle. På denne måte skal yrkesutøver være en ressurs for brukeren, slik at mottakeren av tjenestene tilføres myndighet (Eide og Eide 2008).

3.6 Sosialisering

Schiefloe definerer sosialisering som *"en prosess der individer læres opp til å bli fungerende medlemmer i en gruppe og et samfunn. Sosialisering innebærer at individer tilegner seg kultur. Vi kan derfor også si at sosialisering er en prosess for kulturoverføring, som omfatter elementer som språk, normer og verdier"*. Den grunnleggende delen av sosialisering prosessen er primærsosialisering, deretter går individet over til neste del som kalles sekundærsosialisering (Schiefloe 2011).

De personene som har som formål å lære andre individer om ulike normer og regler innenfor et samfunn, kalles for sosialiseringsagenter. Primære sosialiseringsagenter er de som lærer de grunnleggende ferdighetene i oppdragelsen, og de sekundære sosialiseringsagentene er de som lærer oss om ulike fagområder. Schiefloe sier videre at *"dersom individets atferd eller holdninger faller utenfor allment godtatte toleransegrenser, er imidlertid omgivelsene tilbøyelige til å betrakte dette som sykkelig eller skadelige tilstander, eller som sosiale avvik"* (Schiefloe 2011).

3.7 Læringsteoretisk modell i sosialt arbeid

Læringsteoretiske modeller i sosialt arbeid er opptatt av individets handlinger, og aktiviteter i forhold til omgivelsene (Oltedal, 2012). Sosial læringsteori vektlegger at læringen ikke kan begrenses til egne erfaringer med omgivelsene. I mange tilfeller foregår læring ved å betrakte andre og deres atferd. Bandura formulerte denne type læringsteori, og kalte den for "modell-læring". Her foregår læringen ved å observere andres atferd, og se hvorvidt atferden gis belønning eller ikke (Oltedal, 2012).

4.0 Empiri

Jeg vil her presentere deler av empirien jeg har samlet inn gjennom tre intervjuer, i løpet av praksisoppholdet mitt i Cape Town. Hovedfokuset mitt har vært på den datasamlingen jeg har funnet mest gjeldene for oppgaven min. Empirien er delt inn etter tema for å skape en god oversikt over informasjonen jeg har samlet inn.

4.1 Familie

For å få tak i informantenes syn på barn og barneoppdragelse, ble det aktuelt for meg å stille dem spørsmål knyttet til familien. Ved å få en større innsikt i deres tanker om familie som helhet, fikk jeg samtidig en innsikt i deres synspunkt om barn og barneoppdragelse.

"I love my family, I love my children, and I love my dog. Family is everything", uttalte Azanda. Hun fortalte at hun var oppvokst i en stor familie, der alle hjalp hverandre med alt fra vasking av hus og matlaging, til hjelp med å oppdra hverandres barn. Videre fortalte hun at hun selv hadde foreldreansvaret for barnebarnet hennes, men selv om han ikke var hennes biologiske barn, var hun like mye glad i ham som hun var i hennes andre barn. *"Everyone deserves a good life",* understreket hun flere ganger i løpet av intervjuet. Da jeg spurte om hvordan det var å ha foreldreansvaret alene, sa hun *"I don't have a husband, but I have family that is helping me".*

"Everyone is family", sa Wonkie. Hun har seks barn, men ingen av dem bor hjemme hos henne. Hun fortalte at det var en del av kulturen deres å ta vare på hverandre, derfor var det en selvfølge at familien hennes forsørget barna hennes. *"We all need to help each other"*. Hun sa at det var personene rundt henne sin plikt å se til at hun hadde det bra. På grunn av litt språkproblemer, spurte jeg henne om hun kunne tegne familien hennes. Hun tegnet først barna sine, så foreldrene sine og søsknene sine, deretter hunden sin. Til slutt tegnet hun seg selv, og fortalte at hun ikke hadde vært den samme uten de som var rundt henne.

"I need to help my brothers getting ready for school", uttalte Zulo. Hun hadde ingen barn selv, så mye av tiden hennes gikk til å hjelpe søsknene. *"My dad is sleeping in the mornings, so I need to make breakfast for my brothers, and make sure that they are getting dressed before school"*. Etter at hun har fulgt søsknene til skolen, må hun gi mat til geitene og kyllingen. Da jeg spurte henne om jobb, sa hun at jobben hennes var å passe på geitene. *"If something happens to the goats, my dad will get very mad"*.

4.2 Relasjon

For å få tak i informantenes syn på barn, ble det viktig for meg å undersøke relasjonen mellom dem. Hvordan snakker de om barna? Virker det som de har en positiv relasjon?

"My children is respectful, kind, and supportive", svarte Azanda, da jeg spurte om hun kunne beskrive barna sine med tre ord. Grunnen til at jeg stilte dette spørsmålet, var for å få tak i hvordan hun så på barna sine. *"My youngest child and I like to play, and dance together"*. Hun fortalte at hun pleide å ta han ut, for å la han leke i sanden utenfor huset. Azanda sa videre at relasjonen mellom hun og barna var viktig for henne, siden hun trengte dem når hun blir eldre. Hun tilbrakte derfor så mye tid sammen med dem som mulig.

"My children is good children", svarte Wonkie når jeg spurte om hun kunne beskrive barna sine. *"When I see my children, we usually talk together"*, sa hun. For henne var det ikke så viktig å tilbringe mye tid sammen med barna sine. Det var viktigere å se til at de fikk seg en jobb, siden hun ikke hadde det. Hun fortalte at hun brydde seg om barna sine, og ønsket det beste for dem.

Siden Zulo ikke hadde noen barn, spurte jeg henne om hvordan relasjonen hennes var mellom hun og faren. *"He loves me, and I love him"*, sa hun. Videre fortalte hun at faren pleide å passe på at hun gjorde ting riktig, siden det var han som var sjefen. Dersom hun gjorde noe feil, ble hun straffet. *"Hitting is discipline"* sa hun, og forklarte at det var viktig med fysisk avstraffelse for å vise hvem som var sjefen. Videre sa hun at hun skulle ønske at de tilbrakte mer tid sammen, slik at de kunne bli bedre kjent med hverandre. *"It would be nice to join him at work someday"*.

4.3 Barneoppdragelse

Jeg ønsket å høre hva informantene mente om barneoppdragelse, og hva de mente var en god barneoppdragelse. Hvilke verdier er viktige for deg i din måte å oppdra barna dine på? Hva ønsker du for dine barn?

"it is important to give your child a safe home", svarte Azanda. Videre sa hun at det var viktig å vise respekt, for å få respekt fra andre. Dette var derfor noe av det viktigste hun lærte barna sine. Samtidig mente hun det var nødvendig å lære dem forskjellen på rett og galt, for å kunne opptre på en høflig måte. Hun sa det var viktig å være høflig mot andre, både for å være et godt medmenneske, men også for å få respekt.

"I know how frustrated it is not having a job, so I do all I can for my children to get a job". Wonkie mente at jobb var noe av det viktigste en kunne motivere barna mot. Hun fortalte at hun sørget for at tre av barna hennes gikk på skole, slik at de en dag kan få muligheten til å få seg en jobb. Da jeg spurte om de andre tre barna hennes, var hun ikke helt sikker på hva de gjorde. Hun var heller ikke helt sikker på deres alder.

Da jeg spurte Zulo om hva hun ønsker for sine fremtidige barn, sa hun *"I want my child to attend school, because I did not"*. Hun fortalte at hun måtte stå å passe på geitene hele dagene, og dersom en av geitene kom seg bort fra flokken, ble faren veldig sint. Hun sa at han pleide å dra henne inn i huset, og slå til henne slik at hun fikk store blåmerker. Da jeg spurte om hvordan det føltes å bli slått på den måten, sa hun *"It is just discipline"*.

Alle informantene mine sa at det var viktig å lære barn hva som er rett og galt i livet. De sa at siden de bor så nærme hverandre i settlementet, er det lett å stjele fra hverandre, så det var derfor viktig å lære dem å ikke være sjalu på andre. I tillegg var verdier som respekt, religion og medmenneskelighet viktige for dem.

4.4 Voksenlivet

I den siste delen av intervjuet snakket vi om voksenlivet: hvordan det er for informantene å være en voksen, og hva de skulle ønske var annerledes. I mange tilfeller er det lett å ha gode ideer og mål, men på grunn av begrensninger kan det virke umulig å oppnå dem. Jeg ønsket her å høre om informantene kjente på slike begrensninger i livet sitt.

"It is not easy being an adult", sa Wonkie og Azanda. De trakk frem: foreldreansvar, penger, størrelse på hus, transportmangel og mangel på jobb, som viktige årsaker til dette. Wonkie fortalte at hun skulle ønske hun var litt rikere, slik at også barna hennes hadde mer penger. "*I am poor, therefore my children are poor*", sa hun. Azanda trakk fram alkoholmisbruken i settlementet som en stor utfordring, både for de voksne, men også for barna. "*I have to remind my children that alcohol and drugs is not good for them*", sa hun oppgitt.

Zulo sa at hun skulle ønske hun fikk en lengre barndom, siden hun tidlig måtte hjelpe til med småøsknene. Samtidig skulle hun ønske at hun fikk gå på skole, slik at hun kunne lære mer, og kanskje hvis hun var heldig få en jobb en dag. Hun sa også at faren ikke lot henne ha besøk hjemme, så dette var noe hun skulle ønske var annerledes.

6.0 Drøfting

I denne delen knytter jeg empirien fra forskningsprosjektet til det teoretiske rammeverket.

6.1 Familie

Informantene uttrykte viktigheten av familie flere ganger i løpet av intervjuene. De mente at familie og fellesskapet var viktige byggeklosser i livet for enkeltindividet.

"Family is not about relatives" uttrykte Azanda flere ganger i intervjuet. Hun mente at alle mennesker i verden er sårbare, og at det derfor er viktig å stå sammen og hjelpe hverandre. Det spiller ingen rolle om det handler om å hjelpe en venn med å lage mat, eller om det er hjelp i forhold til barneoppdragelse, en skal uansett hjelpe hverandre. En slik tankegang om fellesskap kan vi trekke opp mot teorien om vi-samfunn, der storfamilien dominerer over enkeltindividet (Dahl, 2013). Her blir "oss" viktigere enn "jeg", et syn som Azanda mente var helt nødvendig for å kunne ha et godt liv.

Også Wonkie var enig i en slik forståelse da hun uttrykte *"everyone is family"* og *"We all need to help each other, and stay together"*. Også her ser en at storfamilien og vi-samfunn er gjeldene. Videre kan en trekke disse uttalelsene opp mot den afrikanske fellesskapstenkningen, ubuntu, som sier at et fullverdig menneske er i et meningsfylt fellesskap med andre (Shutte, 2001). Betydningen av fellesskap med andre mennesker blir her viktig.

Informantene verdsetter et kollektivistisk syn med gjensidig avhengighet (Skytte 2001). Det er ikke enkeltindividet som er i fokus, der alle tenker på seg selv og deres behov, men en tanke om at alle er like verdifulle. De verdsetter her kollektivismen fremfor individualisme. Zulo uttrykte at hun var like glad i alle søsknene hennes, og at det var viktig at de holdt sammen. Videre sa hun at de var avhengige av hverandre, feks. søsknene var avhengige av at hun våknet dem om morgenen og fikk dem på skolen. Her ser vi klart et kollektivistisk syn med gjensidig avhengighet.

6.2 Relasjon

"My dad is the boss", uttrykte Zulo om faren. Hun fortalte at faren alltid hadde vært sjefen over henne, og det var viktig å adlyde ham. Dersom hun ikke gjorde som han sa ville dette få konsekvenser. Videre sa hun at faren lærte henne å vise respekt overfor de som var eldre i settlementet. Dersom hun traff noen som var eldre enn henne utenfor huset eller på butikken, måtte hun vise dem respekt. Som Dahl (2013) skriver blir barn fra fødselen av lært opp til å vise respekt overfor de eldre. På denne måte har den enkelte ansvaret for å ivareta familiens ære (Dahl, 2013). Vi kan derfor tenke oss til at det blir viktig for faren til Zulo å lære henne å vise respekt ovenfor de som er eldre i settlementet, slik at deres ære som familie blir ivaretatt.

Vi kan med dette forstå at relasjonen mellom Zulo og faren er preget av et maktforhold. Her blir det viktig at Zulo adlyder autoriteten, spesielt kan dette tenkes med tanke på farens valg av disiplin. Relasjonen kan også se ut til å være preget av den sosiale læringsteorien "modell-læring", hvor læringen skjer ved å observere andres atferd, og deretter se hvorvidt atferden gir belønning eller ikke (Oltedag, 2012). Her kan det tenkes at Zulo observerer farens atferd, dersom hun får belønning (eller ikke avstraffelse) vet hun at hun gjorde noe rett. Dersom faren ikke gir belønning, men fysisk avstraffelse, vet hun at hun gjorde noe galt. På denne måte lærer hun hvordan hun skal oppføre seg i settlementet ved å observere farens atferd.

"My children are respectful, kind, and supportive to me" uttrykte Azanda om barna. Hun sa det var viktig at hun var snill med barna, og at barna var snille mot henne. Samtidig var det viktig at de respekterte hverandre, og at de heiet hverandre frem i livet. Et slikt syn deler verdier med begrepsforklaringen til ubuntu "for å forklare begrepet kan en bruke verdier som respekt, lojalitet, og høflighet" (Shutte, 2001). Disse verdiene er her betydningsfulle for relasjonen mellom Azanda og barna hennes.

6.3 Barneoppdragelse

"I teach my children to show respect, that's important" sa Azanda. Videre fortalte hun at dersom hun ikke oppdro barna sine på en god måte ville de ikke kunne delta i fellesskapet på samme måte som andre barn. Hun var da redd for at barna ikke skulle bli inkludert i samfunnet. Her kan en trekke inn det Schifloe sier om sosialisering: "dersom individets atferd

eller holdninger faller utenfor allment godtatte toleransegrenser, er imidlertid omgivelsene tilbøyelige til å betrakte dette som sykkelig eller skadelige tilstander, eller som sosiale avvik” (Schiefløe 2011). Vi kan med dette forstå at Azanda bruker deler av barneoppdragelsen til å lære barna de allmenne godtatte toleransegrensene som er gjeldene i settlementet, slik at de ikke faller utenfor samfunnet, og blir ”sosiale avvik”. Hun trekker frem respekt, lojalitet og solidaritet som viktige verdier i settlementet, og at det dermed er hennes plikt å videreformidle disse verdiene til barna.

”I teach my children to play with others” uttrykte Azanda, og forklarte at det var viktig for henne som mor at barna fikk seg venner, slik at de var en del av et fellesskap. Etter fellesskapstenkingen ubuntu, lærer foreldrene barna at en person ikke kan ses som et enkeltmenneske, men gjennom samvær med andre mennesker (Shutte, 2001). Det blir derfor viktig for Azanda å lære barna viktigheten av samvær med andre, og en av måtene hun gjør dette på er å lære dem å leke med andre. Lek blir dermed en byggestein for å skape et fellesskap og samvær med andre mennesker.

6.4 Voksenlivet

Etter intervjuene med informantene så jeg at fattigdom var en gjengående utfordring for dem. Ingen av dem hadde hatt muligheten til å gå på skole, for å få seg en utdannelse, noe som resulterte i at de ikke hadde arbeid. I settlementet var det noen som hadde bil, og andre hadde råd til å ta taxi inn til byen, på denne måten hadde de mulighet til å skaffe seg jobb i byen. Men Azanda, Wonkie, og Zulo hadde verken mulighet til å kjøpe seg bil, eller ta taxi. De hadde dermed ikke muligheten til å skaffe seg jobb i byen. Settlementet ligger ca. to timer fra sentrum i Cape Town.

Zulo sa at hun skulle ønske at hun fikk gå på skole som liten, slik at hun kunne lære mer, og kanskje få en jobb en dag. Samtidig er hun nå takknemlig for å være med i foreldreprogrammet, hvor hun får et sertifikat som viser at hun kan teori om barn og barneoppdragelse. Hun håper at dette sertifikatet vil hjelpe henne til å få en jobb i en barnehage eller som hushjelp. Med dette kan vi se hvordan foreldreprogrammet kan virke

myndiggjørende for Azanda. Et sertifikat blir her et middel for å kunne oppnå empowerment. Empowerment handler om å hjelpe mennesker til å komme seg ut av en avmektig situasjon, og på denne måten styrke deres posisjon i samfunnet (Askheim, 2003). Dersom hun får seg en jobb vil hun i større grad kunne kjenne på evnen til å ha makt, makt over sin egen situasjon, og høyere anseelse i nærmiljøet. Dermed kan hun endre og styre sitt eget liv.

7.0 Avslutning

Samtalene og intervjuene med de tre kvinnene opplevde jeg som svært inspirerende. Hadde oppholdet mitt i Cape Town vært lengre hadde det vært interessant å stille dem enda flere spørsmål, samt ta inn flere forskningsdeltakere. Dermed ville muligheten for generalisering av forskningsresultatene øke. Det kunne også vært interessant å studere effekten av foreldreprogrammet. Da måtte jeg intervju informantene flere ganger over tid for å studere om holdningene deres i forhold til barn og barneoppdragelse hadde oppnådd en varig endring, og om denne endringen hadde fått ønskede konsekvenser for deres kontakt med barna. Studiet jeg har foretatt og dokumentert i denne oppgaven kan dermed ses på som et forstudium.

Den største betydningen for meg har imidlertid vært den personlige kontakten og relasjoner som ble bygget under mitt opphold i Cape Town. Å møte kvinnene i foreldreprogrammet, oppleve deres åpenhet og engasjement i læringen, gjorde et sterkt inntrykk. Spesielt kom dette til uttrykk da de siste dagen fikk sertifikatet. Endelig hadde de et papir som dokumenterte at de hadde en kompetanse.

Å forske videre på kvinners syn på barn og barneoppdragelse, og utvikle programmer for å styrke dem i å etablere gode holdninger, anser jeg for å være en mulig vei mot et bedre liv for innbyggerne i settlementet.

7.0 Litteraturliste

Askheim, O. (2003): Fra normalisering til empowerment. Ideologier og praksis arbeid med funksjonshemmede. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Dahl, Ø. (2013): Møter mellom mennesker. Innføring i interkulturell kommunikasjon. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Eide, H & Eide, T. (2008): Kommunikasjon i relasjoner. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Hutchinson, G.S. & Oltedal. (2012): Modeller i sosialt arbeid. Oslo: Universitetsforlaget.

Inglehart, R., & Baker, W. E. (2012). Modernization, cultural change and the persistence of traditional values. *American Sociological Review*.

Jacobsen, Dag Ingvar (2003):Forståelse, beskrivelse og forklaring. Innføring i samfunnsvitenskapelig metode for helse- og sosialfagene. Høyskoleforlaget AS

Johannesen, A., Tufte, P.-A & Christoffersen, L. (2010): Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode. Oslo: Abstrakt Forlag AS.

Schiefloe, Per Morten (2003): Mennesker og samfunn. Bergen: Fagbokforlaget

Shulman, Lawrence (2003): Kunsten å hjelpe individer og familier. Gyldendal Norsk Forlag AS, Oslo.

Shutte, A. (2001): Ubuntu An ethic for a New South Africa. Pietermaritzburg, Sør- Afrika: Cluster Publications.

Skytte, M. (2001): Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.